

УДК 658

ПОПОВА О.В.

ОСОБЛИВОСТІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВ ПИВОВАРНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

У статті розглянуті особливості розвитку ринку пива України в період обмежень, викликаних коронавірусною хворобою (COVID – 19). Розглянуто зміни обсягів виробництва пива та його експорту у 2020 році порівняно з 2019. Проаналізовано зміни споживацьких звичок українців стосовно пивної продукції. Також виявлені основні зміни в бізнес процесах підприємств та їх вплив на витрати.

Ключові слова: ринок пива, аналіз, бізнес-процеси, пандемія, експорт, збут.

В статье рассмотрены особенности развития рынка пива Украины в период ограниченный, вызванных коронавирусной болезнью (COVID – 19). Рассмотрены изменения объемов производства пива и его экспорта в 2020 году по сравнению с 2019. Проанализированы потребительские привычки украинцев по отношению к пивной продукции. Также выявлены основные изменения в бизнес-процессах предприятий и их влияние на затраты.

Ключевые слова: рынок пива, анализ, бизнес-процессы, пандемия, экспорт, сбыт.

The Ukrainian beer market is one of the developers of industry markets with high export potential. The brewing industry has created thousands of jobs in related areas of retail, logistics, restaurant and hotel businesses. The article deals with the peculiarities of the development of the beer market in Ukraine during the period of restrictions caused by coronavirus disease (COVID - 19). The changes in the volume of beer production and export in 2020 compared to 2019 are considered. The consumer habits of Ukrainians regarding beer products are analyzed. The main changes in the business processes of enterprises and their impact on costs are also identified.

Key words: beer market, analysis, business processes, pandemic, export, sales.

Постановка проблеми. Український ринок пива виступає одним із розвинених галузевих ринків з високим експортним потенціалом. Пивоварна промисловість створює тисячі робочих місць у суміжних сферах роздрібної торгівлі, логістики, ресторанного та готельного бізнесів. Слід зауважити, що на одне робоче місце в індустрії припадає до 5 місць у суміжних галузях. Перш за все це стосується виробників галузі агропромислового комплексу, головним завданням яких є виробництво обладнання для пивоварних заводів, вирощування пивоварного ячменю та солоду, а також сфер логістики, послуг та роздрібної торгівлі.

На сьогоднішній момент пивний ринок України опинився у скрутному становищі, викликаним всесвітньою боротьбою з коронавірусною хворобою (COVID – 19). Наслідком пандемії стало насамперед

скорочення обсягів виробництва та споживання продукції на ринку, що вимагало від пивних компаній змін їх основних бізнес-процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості розвитку пивної промисловості були висвітлені провідними українськими науковцями: В. Лагутін [1], Ю. Уманців [2], В. Геєць [3], А. Герасименко [4], А. Ігнатюк [5], А. Мазаракі [6], О. Пустовойт [7], В. Точилін [8], В. Апопій, О. Мінняло [9] та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення тенденцій змін обсягу виробництва та особливостей бізнес-процесів підприємств пивоварної галузі в умовах пандемії COVID – 19 та визначення перспектив розвитку пивоварної галузі в Україні.

© Попова О.В., 2021

Виклад основного матеріалу дослідження. Нові умови господарювання промислових підприємств стали приводом для зміни обсягу виробництва продукції підприємств пивоварної галузі. Найбільшими суб'єктами господарювання на українському ринку є: ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна», ПрАТ "Оболонь", ТЗОВ ТВК "Перша Приватна Броварня", ПрАТ "Карлсберг Україна". Порівняємо обсяги виробництва пива у 2019 та 2020 роках (рис 1).

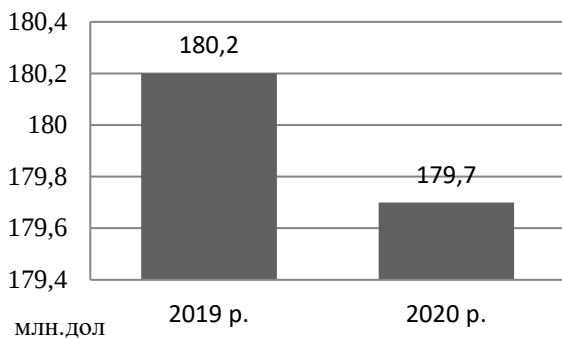

Рисунок 1 – Обсяги виробництва пива в 2019-2020 р.р [10].

Таким чином, ми можемо спостерігати зниження обсягів виробництва пива на 0,5 млн. USD або 0,4% у 2020 році порівняно з 2019 роком та зменшення виробництва солоду до 275 775 тонн, що становить 82,0 % до аналогічного періоду 2019 року.

Тепер розглянемо зміну обсягів експорту пива у 2019 та 2020 роках (рис. 2).

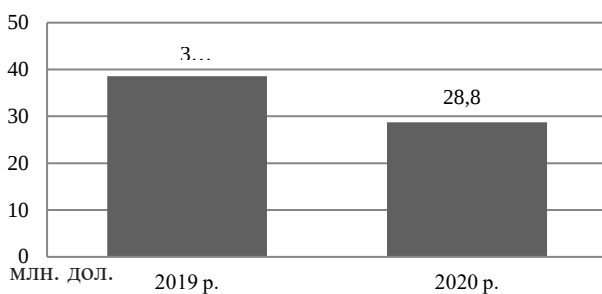

Рисунок 2 – Обсяги експорту пива в 2019-2020 р.р [10]

Таким чином, ми бачимо, що обсяги експорту пива у 2020 році знизилися на 9,8 млн. USD або 25,5 % відносно 2019 року. Знижений попит на експорт пов'язаний у першу чергу з карантинними обмеженнями.

Найбільш впливовими виступають більш тривалі терміни постачання через скорочення транспортних і логістичних

послуг та обмеження подорожей, зменшення обсягів перевезення вантажів за допомогою повітряного та морського транспорту.

Розглянемо як карантинні умови вплинули на споживацькі звички українців стосовно алкогольної продукції в цілому (рис. 3).

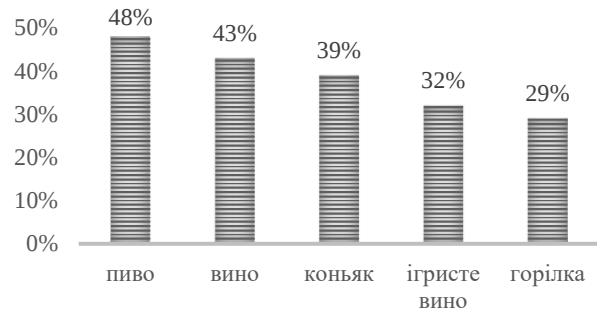

Рисунок 3 – Улюблені алкогольні напої Українців [11]

Таким чином, ми бачимо, що пиво посідає перше місце серед улюблених алкогольних напоїв українців, друге місце посідає вино (43%), а третє - коньяк (35%). Також слід відмітити, що 66% опитуваних зазначили, що з початком карантину стали менше витратити на алкогольні напої.

Вплив бренду на вибір товарів цієї категорії чи не найзначніший – 70% респондентів відповіли, що надають перевагу конкретним торговим маркам. Найбільшою популярністю користуються вітчизняні виробники алкоголю [12].

Розглянемо зміни продажів на прикладі ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна», українського підрозділу найбільшого світового пивоварного концерну Anheuser-Busch InBev. У період адаптації до нової реальності при пандемії COVID-19 і непростих умов для бізнесу, корпорації вдалося продовжити розвиток портфеля брендів і зберегти ринкові позиції при падінні ринку пива, за даними компанії Nielsen, на 1,9%. Також, за даними Nielsen, зростання продемонстрували бренди: «Білий Ведмідь» (+1,7 пп), «Старий Мельник з бочки» (+0,2 пп), Velkopopovický Kozel (+0,3 пп). Показали традиційне зростання і бренди преміального сегмента: Stella Artois (+0,1 пп) і Corona Extra (+0,2 пп). Квас «Село і люди» збільшив свою частку на ринку практично в два рази [4].

Зміни в обсягах виробництва, експорту та споживчих уподобаннях зумовили зміни в основних бізнес-процесах компаній

пивоварної галузі під впливом обмежень викликаних пандемією COVID-19 (рис.4).

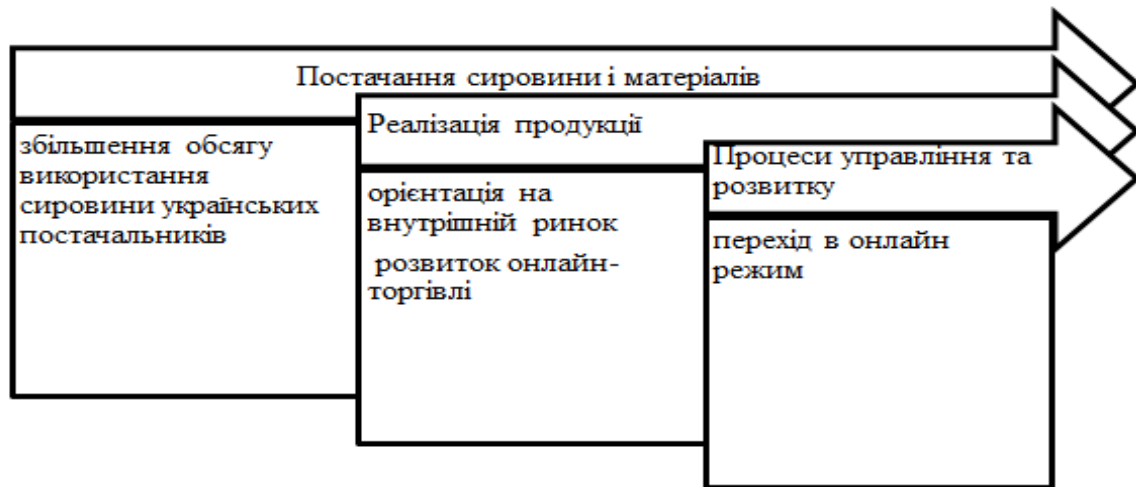

Рисунок 4 – Зміни бізнес-процесів підприємств пивоварної галузі в період пандемії COVID-19

Важливою проблемою розвитку на сучасному ринку пива є вартість та якість сировини. Основні види сировини: ячмінь, цукор, хміль, рисова січка, кукурудзяна крупа, солод. До карантинних обмежень більшість українських пивоварень імпортували ячмінь та хміль з-за кордону, що супроводжувалося великими витратами на сировину, труднощами з її доставкою. Та в період карантинних обмежень підприємства зосередились на внутрішніх постачальниках, що дало їм змогу скоротити витрати на логістику.

Серед основних тенденцій 2020 року можна виокремити зміну платоспроможності населення та обмеження в роботі ресторанного бізнесу, що стало поштовхом до розвитку онлайн торгівлі та дозволило підприємствам продавати свою продукцію через власні інтернет-магазини. Наприклад, ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна» першим в галузі впровадило B2B-платформу ВиBEERрай. Раніше подібні B2B-платформи були запущені в Китаї та Бразилії. Цей сервіс дозволить партнерам компанії замовляти продукцію онлайн 24/7. B2B-платформа «ВиBEERрай» надає доступ до всього асортименту компанії, аналізу представленості товару та онлайн-консультації з продукції та дозволяє

здійснити оформлення замовлення в будь-який зручний час. Скористатися сервісом зможуть усі офіційні дистриб'ютори, які уклали договір із AB InBev Efes.

Для торгових точок також створена служба підтримки 24/7, що допоможе обрати товар, розібратися з оплатою та доставкою та вирішити технічні проблеми. Згодом на платформі можна буде замовити весь перелік товарів з асортименту дистриб'ютора. На сьогоднішній день у систему сервісу інтегровано близько 118 складів дистриб'юторів та підключено близько 5 700 активних торгових точок. Результатом цих нововведень стало збільшення обсягів продажу компанії більше ніж на 3%. До того ж, кількість представлених у точці товарних одиниць збільшилася вдвічі порівняно з тими, хто здійснював замовлення по-старому, через торгового представника.

Також під час карантинних обмежень зазнали змін процеси управління та розвитку, вони перейшли в онлайн формат, результатом чого стало зниження адміністративних витрат, витрат на електроенергію.

На прикладі трьох компаній лідерів на українському ринку пива, розглянемо вплив змін основних бізнес-процесів на суми витрат за конкретними статтями (таблиця 1).

Таблиця 1 – Зміни витрат підприємств пивоварної галузі, викликані змінами бізнес-процесів під час карантинних обмежень [12,13,14]

Витрати, тис. грн	ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»			ПрАТ "Оболонь"			ПрАТ "Карлсберг Україна"		
	2019 р.	2020 р.	Відн. відх., %	2019 р.	2020 р.	Відн. відх., %	2019 р.	2020 р.	Відн. відх., %
Витрати на сировину	1701939	1709632	0,45	2871665	2720154	-5,28	4024556	3716427	-7,66
Витрати на пакувальні матеріали	1435458	1392 922	-2,96	19009	21175	11,39	253807	136028	-46,40
Енергетичні витрати (паливо, електроенергія)	228549	218250	-4,51	337403	279126	-17,27	764000	541000	-29,19
Змінні логістичні витрати	97723	96102	-1,66	527957	467202	-11,51	476692	420062	-11,88
Адміністративні витрати	427567	410640	-3,96	337100	361150	7,13	276 156	303957	10,07

Таким чином, ми бачимо, на ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна» зростання витрат на сировину було незначним, всього 0,45 %, а у ПрАТ "Оболонь" спостерігається зниження витрат на 5,28 % порівняно з 2019 роком. ПрАТ "Карлсберг Україна" також скоротило свої витрати на сировину. Отже, використання сировини українського постачальника призвело до зниження витрат на сировину для більшості компаній.

Також знизилися витрати на пакувальні матеріали та електроенергію. Зниження витрат на електроенергію, у першу чергу, пов'язано з переходом частини працівників на дистанційну роботу. У ПрАТ "Карлсберг Україна" енергетичні витрати знизилися на 29,19 %.

Результатом переорієнтації підприємств на внутрішній ринок стало зниження витрат на транспортування. Приблизно на 11% знизилася витрати на ПрАТ "Оболонь" та ПрАТ "Карлсберг Україна". Також приблизно до 10% знизилися адміністративні витрати, що

ймовірно за все відбулося за рахунок значного зниження витрат на відрядження та транспортні послуги для адміністративного персоналу.

Список літератури:

1. Лагутін В. Д., Уманців Ю. М., Герасименко А. Г. та ін. Внутрішній ринок і торгівля України: структурно-інституціональна трансформація : монографія / за ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 432 с.

Висновки. Зростаюча невизначеність, спричинена пандемією коронавірусу (COVID-19), спричинила безпрецедентний негативний вплив на країни та ділову активність. Ринок пива характеризується значним зниженням обсягів виробництва, та зовнішньоторговельного обороту. У 2020 році спостерігається зниження обсягу експорту на 25,5 %, що свідчить про переорієнтацію підприємств пивної галузі на внутрішній ринок. Також карантинні обмеження суттєво вплинули шляхи збуту продукції. У зв'язку з обмеженням роботи суміжних галузей (ресторанного бізнесу, торгівлі) пивоварні підприємства були змушені розвивати онлайн-торгівлю, що допомогло не втратити позиції на ринку. Обмеження постачань сировини від зарубіжних партнерів змусило підприємства користуватися послугами українських постачальників.

Отже, незважаючи на те, що карантинні обмеження мали значний негативний вплив на пивний ринок в Україні більшість компаній змогла пристосуватись до змін, шляхом оптимізації основних бізнес-процесів.

2. Геець В. М. Особливості взаємозв'язку економічних і політичних передумов реконструктивного розвитку економіки України. Економіка України. 2016. № 12. С. 3–22.

3. Герасименко А. Г. Ринкова влада: джерела, масштаби, наслідки : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 600 с.

4. Ігнатюк А. І. Галузеві ринки: теорія, практика, напрями регулювання : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2010. 465 с.
5. Мазаракі А. А., Лагутін В. Д. Внутрішній ринок України в умовах дисбалансів між виробництвом і споживанням. Економіка України. 2016. № 4. С. 4–18.
6. Пустовойт О. В. Політика розвитку внутрішнього ринку та Угода про асоціацію Україна – ЄС: спільність і суперечність завдань. Економіка та прогнозування. 2015. № 1. С. 59
7. Точилін В. О., Осташко Т. О., Пустовойт О. В. та ін. Ринки реального сектора економіки України в інституціональному середовищі СОТ: кон'юнктура та інтеграція / за ред. В. О. Точиліна ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозів. Київ, 2012. 552 с. , РИНКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ISSN 1727-9313. ВІСНИК КНТЕУ. 2017. № 3 165
8. Апопій В. В. Система регулювання внутрішньої торгівлі України : монографія / за ред. В. В. Апопії та І. М. Копича. Київ : Академвидав, 2012. 424 с.

9. Уманців Ю., Міняйло О., Чудак В. Тенденції розвитку внутрішньої торгівлі України. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 7(181). С.151
10. Державна служба статистики України: статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Олександр Ямпольський, Ольга Шамрицька «Карантин змінив споживачі звички 63% українців – дослідження «Делойт» - URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2021/2020-consumer-behavior-in-ukraine.html>
12. Офіційний сайт ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна» – Режим доступу : <https://abinbeves.com.ua/pyvovarinnya/>
13. Офіційний сайт ПрАТ "Оболонь" – Режим доступу : <https://obolon.ua/ua>
14. Офіційний сайт ПрАТ "Карлсберг Україна" – Режим доступу : <https://carlsbergukraine.com/>

Бібліографічні описи/Библиографические описания/Bibliographic descriptions

Особливості бізнес-процесів підприємств пивоварної галузі в умовах пандемії / О.В. Попова // Електронна збірка наукових праць «Е-КОНОМІКА». – Х. :НТУ «ХПІ». – 2021. - № 1(5). – С. 79-83

Особенности бизнес-процессов предприятий пивоваренной отрасли в условиях пандемии / О.В. Попова // Электронный сборник научных работ «Е-КОНОМІКА». - Х. : НТУ «ХПІ». - 2021. - № 1(5). - С. 79-83

Peculiarities of business processes of brewing industry enterprises in the conditions of a pandemic / O.V. Popova // Electronic collection of scientific papers "E-CONOMICS". – Kharkiv : NTU "KhPI". - 2021. - № 1(5). -P. 79-83

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Попова Оксана Василівна – студентка, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», e-mail: oksanapopova005@gmail.com

Попова Оксана Васильевна – студентка, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», e-mail: oksanapopova005@gmail.com

Popova Oksana Vasylivna - student, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", e-mail: oksanapopova005@gmail.com

Посилання на статтю / Reference to the journal article:

ОСОБЛИВОСТІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВ ПИВОВАРНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ [Електронний ресурс] / О.В. ПОПОВА // «Е-КОНОМІКА». Електронна збірка наукових праць. – 2021. – № 1 (5). – С. 79-83. – Режим доступу до журн.: <http://e-conomics.hpi.kh.ua/index.php/journal/article/view/94>